

Голові спеціалізованої вченої ради

Д 64.858.01 Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

д.держ.упр., професору Д.В. Карамішеву

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Сердюка Сергія Анатолійовича на тему: «Механізми державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.858.01 Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

1.Актуальність теми дисертації

Чинна в Україні система державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності недостатньо вдало поєднує адміністративні й ринкові механізми державного регулювання у цій галузі. Створенню ефективної системи місцевого самоврядування та раціональному розподілу повноважень і ресурсів між територіальними рівнями управління тривалий час перешкоджало неврегульованість питань власності територіальних громад на головний ресурс – землю. Наслідком цього стала обмеженість повноважень сільських, селищних і міських рад у розпорядженні земельними ресурсами виключно у межах населених пунктів, тобто на 12% території держави. У результаті органи місцевого самоврядування позбавлені можливості ефективно планувати розвиток територій, а громада – відстоювати свої інтереси у процесі прийняття рішень

про використання земельних ресурсів, як підґрунтя для розвитку підпорядкованих територій.

На сьогодні ситуація щодо володіння, користування і розпорядження землею залишається складною і такою, що вимагає невідкладного поліпшення. Найгострішими проблемами є: незавершеність процесів реформування економічних та правових відносин власності; недосконалість системи державного управління у сфері використання і охорони земель, земельного законодавства та інфраструктури ринку земель, нерозвиненість автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру, відсутність механізму економічного стимулювання використання і охорони земель. Роботи із запровадження раціонального землекористування проводяться досить повільно. Це обґрунтовує потребу інновацій в процесі державного регулювання земельних відносин у державі.

Земельний ресурс є важливим напрямом у розвитку населених пунктів без, якого неможливо розглядати питання щодо забезпечення належного планування і забудови територій. Призначення земельних ділянок повинно відповідати чинній містобудівній документації (генеральним та детальним планам) та зокрема плану зонування, що чітко визначають цільове призначення земельних ділянок та відповідають Стратегії розвитку певних населених місць. У цьому контексті земельні відносини відіграють ключову роль у розвитку держави. Втім наявність великої низки проблем і недоліків у функціонуванні механізмів державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності, істотно стримує ріст економіки, гальмує залучення інвестицій та в цілому розвиток відповідних територій.

Ці фактори говорять про необхідність розв'язання існуючих проблем, зниження негативних чинників та впливів, обумовлюють потребу вдосконалення механізмів державного регулювання обігу земель державної

та комунальної власності, та свідчать про актуальність теми дисертаційної роботи.

2. Зв'язок роботи з напрямками наукових досліджень, державними та регіональними програмами

Дисертаційне дослідження підготовлено відповідно до плану комплексної науково-дослідницької роботи кафедри економічної політики та менеджменту Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України в рамках теми: «Механізми державного регулювання інноваційного розвитку галузей економіки в умовах глобалізації»(номер державної реєстрації 0112U001162). Роль автора полягає в розробленні теоретичних і методичних положень щодо комплексного підходу до вдосконалення організаційного та правового механізмів державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації

Достовірність та обґрунтованість представлених в роботі висновків та рекомендацій визначається сукупністю отриманих автором наукових результатів. У процесі дослідження дисертантом опрацьовано 316 літературних та електронних джерел, серед яких фундаментальні праці вітчизняних і зарубіжних учених, які присвячені теоретичним та прикладним проблемам державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності.

Обґрунтуванню теоретичних положень, висновків та практичних рекомендацій, які містяться у дисертації, сприяло використання спектра загальнонаукових і спеціальних методів дослідження – абстрактно-логічний (при розкритті сутнісних характеристик державного регулювання обігу

земель державної та комунальної власності), аналізу і синтезу (при оцінюванні становлення системи державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні), системного аналізу (при здійсненні аналізу функціонування правового механізму та визначенні особливостей організаційного механізму державного регулювання обігу земель публічної власності), історичний (для визначення особливостей становлення системи державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні), формалізації (для дослідження системи державного регулювання обігу земель, її механізмів, суб'єктів та об'єктів шляхом відображення їх змісту і структури з використанням спеціальної символіки), SWOT-аналізу (під час формування концепції стратегії регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні) та ін.

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну, можна відзначити:

– запропоновано та обґрунтовано концептуальні положення стратегії регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні (с. 116 – 131 дисертації);

– удосконалено теоретичне обґрунтування змісту правового механізму державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності як системи (с. 148 – 158 дисертації);

– дістали подальшого розвитку теоретичне обґрунтування напрямів підвищення дієвості функціонування складових організаційного механізму державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності (с. 132 – 146 дисертації).

У цілому зміст дисертації відповідає встановленим вимогам, висновки є достатньо обґрунтованими, а робота має завершений характер.

4. Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях

Основні положення дисертаційної роботи викладені автором у 11 наукових публікаціях, у тому числі у 5 статтях у наукових збірниках та журналах, що є фаховими з державного управління в Україні та 1 – у закордонному виданні. Опубліковані наукові праці та автореферат достатньо повно відображають результати проведених наукових досліджень. Результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, у вітчизняних і зарубіжному збірниках наукових праць.

5. Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату

Оформлення дисертації та автореферату виконано відповідно до вимог МОН України. Дисертаційна робота викладена українською мовою на 225 сторінках друкованого тексту і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертації, розкриває зміст дослідження і не містить інформації, відсутньої в дисертації.

6. Практичне значення дисертаційної роботи

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, наукові висновки та розроблені на їх основі практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади для підвищення ефективності державної політики щодо регулювання процесу обігу земель державної та комунальної власності у сфері сталого землекористування в Україні.

Рекомендації щодо вдосконалення організаційного механізму регулювання обігу земель державної та комунальної власності знайшли своє відображення в практичній діяльності Департаменту земельних ресурсів

виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (довідка № 05711-18714 від 03 жовтня 2016 р.).

Рекомендації щодо вдосконалення механізмів державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності знайшли своє відображення в практичній діяльності Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 03-44/4977 від 27 вересня 2016 р.).

Науково-прикладні результати щодо вдосконалення організаційного механізму регулювання обігу земель державної та комунальної власності (довідка № 02-22/487 від 28 вересня 2016 р.).

Наукові результати стосовно запропонування та обґрунтування концептуальних положень стратегії регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні використано при розробці програм та викладанні нормативних дисциплін «Стратегічне планування та управління змінами» та «Мікро- та макроекономіка для розроблення публічної політики» за освітньо-професійною програмою «Публічне управління та адміністрування» у Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (акт № 01-1225/07-03 від 04 жовтня 2016 р.).

7. Дискусійні положення і недоліки дисертації

Загалом дисертаційне дослідження виконане на достатньому теоретичному рівні. Однак, окремі положення дослідження є дискусійними і потребують певних уточнень.

1. У першому розділі, де узагальнено концептуальні основи функціонування механізмів державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності, доцільно було б більш детально виокремити

особливості державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності саме в Україні.

2. У розділі 2, який має назву «Сучасний стан державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні», зокрема у підрозділі 2.1 здійснюється аналіз становлення системи державного регулювання обігу земель державної та комунальної власності в Україні. Тому назва другого розділу дисертації дещо не відповідає змісту підрозділу.

3. Автору при формулюванні пропозицій, більше уваги слід було б приділити напрямкам удосконалення структури і повноважень органів державної влади, які забезпечують контроль у сфері земельних відносин в Україні.

4. На погляд опонента, порушена структура дисертаційної роботи. Так, деякі підрозділи містять до 22 сторінок, а інші – до 13.

5. У добре відпрацьованій структурі роботи на жаль не знайшлося міста для розгляду питань пов'язаних з обігом земель державної та комунальної власності на яких знаходяться пам'ятки архітектури національного значення, що вимагає розробки спеціальної землевпорядної документації та впливає на можливість розвитку урбанізованих територій.

6. При розгляді які ж саме фактори заважають процесу формування сучасної системи державного регулювання обігу земель, здобувачеві слід було б більш чітко відзначити, зокрема негативні процедурні недопрацювання, які призводять до зловживань пов'язаних, з наданням у власність земельних ділянок, що доцільно використовувати для забезпечення громадського простору та інших містобудівних потреб. Це б додало роботі актуальності та підкреслило розуміння автором останніх тенденцій галузі.

Висловлені зауваження носять переважно рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. Вони не